

Alida Valli és Brigitte Bardot a »Teilhold ékszerészei«-ben

Szeretem és FILMMŰVÉSZET

Sok cikk jelenik meg a nyugati lapokban a filmművészet válságának bizonyos jeleiről. Ez, röviden ennyi: a filmművészet egyre kevésbé művészet, s egyre inkább pénzhozó ipar. Tömegével gyártják és gyártatják a művészet nélkülöző, de nagy közönségikert ígérő filmeket. Ha az ember végigsétál Brüsszel, Bécs, vagy bármely nyugati város utcáin s meg-megáll a mozik kirakatai előtt, minden különösebb előzetes képzettség nélkül, néhány perc alatt felfedezi, melyek ezeknek a »jó üzletet« ígérő filmeknek a jellegzetes tulajdonságai. A cégérül kiakasztott fényképek hiányos öltözötű nőket, verekedő, vagy lövöldöző férfiakat ábrázolnak. Szerelem és gyilkosság. Ez a két tényező nem hiányozhat egyetlen olyan filmből sem, amelytől alkotói első-sorban pénz várnak.

Két filmről szeretnék az alábbiakban beszámolni, mindkettő magán viseli a fenti jellegzetességeket és mégis — merőben különbözőek. Az egyik Brigitte Bardot

legújabb filmje: »A teilhold ékszerészei«. A film Albert Vidalie könyvéből készült. Tartalma:

Egy fiatal lány (Brigitte Bardot) megérkezik látogatóba spanyolországi nagynénjéhez. Erkezésekor szóváltás, majd durva verekedés támad nagybátyja és egy falusi legény között, aki húga öngyilkosságaért a nagybácsit teszi felelőssé. A nagynéni (az olasz Alida Valli) ápolja a megsebesült fiatalembert, bele is szeret, unokahúga színtében. A fiatal legény egy bikaviadalon találkozik a két nővel, találkát kér a nagynénitől. A találka előtt azonban megöli a férjét, majd szeretőjévé teszi az özvegyet, hogy — alibit bizonyítson magának. Ezután megszökik, B. B. önként veletart és az övé lesz. A féltékeny nagynéni mozgósítja a rendőrséget. A fiatalok körül szorul a hurok, nem bírják már az éhezést, bujkálást, a legény elhatározza, hogy megadja magát. Az őt üldöző csendőrök golyója azonban halálra sebzte Brigitte Bardot-t.

A filmben igazán van

minden, amiről feltételezhető, hogy kell a közönségnek: premier planban az ütések nyomán kiserkenő vér, Brigitte Bardot fátyolban, vagy nagyon kevés furdóruhában, gyönyörű spanyolországi tájak, színek, szélesvászon, erotikus jelenetek. És mégis: ez a sok — kevés. Annyi minden történik, annyi a bonyodalom, hogy nincs idő, nincs mód az egyes jelenetek megfelelő lélektani, művészi előkészítéséhez. És hiába: az erotikus jelenetek, önmagukban, a történetből kirívóan, nem érik el a kívánt hatást. Művészi átélés, művészi előzmény nélkül a néző nem érez többet, mint valamelyik bár sztriptiz jeleneténél. Sőt: előadás közben háromszor is hallottam gúnyos, harsány nevetéstől követt megjegyzést. A belga filmkritikusok egyébként, a nézőkhöz hasonló gúnyval fogadták a filmet. Alig akadt olyan kritika, amelyben ne ejtettek volna egy-két éles megjegyzést arról, hogy Roger Vadim, a film rendezője, Brigitte Bardot volt férje, nemcsak nagyszerűen ismeri felesége testének szépségeit, hanem azokat a józslés határán túl is alaposan érvényre juttatja.

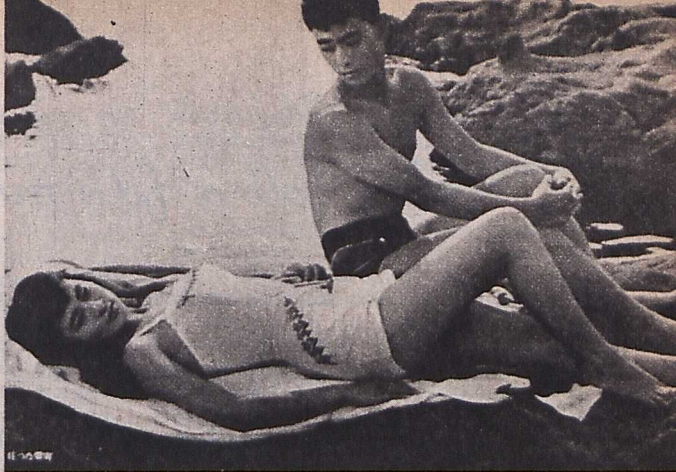
A másik film japán alkotás, »Ifjú szenvedély«. A filmet — témája szerint — bármelyik európai filmgyárban is forgathatták volna De van benne sok sajátos, meglepő, érdekes és értékes elem. Tartalma:

gyilkosság...

VAGY FILMIPAR

Egy fiatalasszony beleszeret egy japán diákba, de nem mondja meg neki, hogy férjnél van. A diák fivére ugyancsak beleszeret az asszonyba, aki rövidesen szeretője lesz mindkét fiatalembernek. A kettős viszonyról azonban csak az idősebb tud. Egy ideig el is fogadja ezt a kettősséget, vállalja a férj elől való bujkálást, végül azonban elhatározza: bármilyen áron, de egyedül akarja bírni szerelmesét. Magával viszi egy vitorlásra a tengerre, ugyanakkor, amikor a fiatalasszonynak az öccsel, a diákkal volt találkája. A diák — akinek közben egy barát felnyitja a szemét — motorcsónakkal keresésükre indul. Hosszú órák és egy tétlen éjszaka után rájuk bukkan, s a tengeren mindkettőt halálra gázolja.

A film egyik érdekessége a japán színészek: *Yujiro Ishihara*, *Masahiko Tsugava* és *Miye Kitahara* játéka. Ez a játékok merőben más, mint amit az európai színészekről megszoktunk. Egyszerűbb, kevesebb gesztussal s főként kevesebb arcjátékkal fejezik ki érzelmeiket. A nagyon szép, izgalmas jeleneteknél olykor szinte mozdulatlan marad az arc, s ez a merevség a játékoknak különös mélységet kölcsönöz. A film másik értéke: a szép tengeri tájak, festői felvételek. A legtöbb dicséretet a film rendezője *Yasushi Nakahira* érdemli. Rendezése egyszerű, ötletgazdag. A

Miye Kitahara és Masahiko Tsugava az »Ifjú szenvedély«-ben

szerelmi jelenetekben például néha csak a fiú, vagy csak a lány arcát látjuk, vagy a két heverő testből a lehető nyire megrezdülő, egymáshoz közelebb kerülő lábszárakat. Talán a rendezésre is azt kellett elsősorban mondani, amit a játékokra: egyszerű, kevés eszközzel ér el nagy hatást. És végül egy jelenet: az utolsó, a legizgalmasabb. A motorcsónakos diák felfedezte már a vitorlást a távolban és őrült sebességgel közeledik felé. A vitorlásra a fivér, aki kétségbeesetten akarja megtartani magának az asszonyt, és a nő, aki boldog, hogy a diák keresésére indult, mert ez az egyetlen olyan kalandja, amelyben nemcsak testi örömei vannak, hanem szeretet is. Mikor a motorcsónak annyira megközelíti a vitorlást, hogy egymás arcát is kivehetik, ahelyett, hogy egyenesen felé tartana, körözni kezd körülötte. A néző hol a vitorlás utasainak rémült tekintetét, hol a motorcsónakon ülő diák mindenre elszánt arcát látja, hol hirtelen, felülről

fényképezve a tengert, amelyen rettenetes vágatással köröz, egyre kisebb sugarakkal a motorcsónak a vitorlás körül. S a vitorlás utasai arcán látszik már: tudják az elkerülhetetlen végétet, de — tehetetlenek. A lány, utolsó és egyetlen kísérletképpen a vízbe veti magát, hogy úszva próbáljon a másikhoz közeledni. De az immár egészen közel érő motorcsónak hirtelen keresztülgázol rajta, hogy aztán teljes sebességgel nekirentva a vitorlásnak, azt is kettészelje. S a szörnyű tragédia után még egyszer látjuk az életben maradt diák arcát. Ugyanolyan mozdulatnélküli, mint az előbb. De szemének végtelen szomorúságából minden leolvasható.

Brigitte Bardot filmje után a néző úgy érzi, kár a kitűnő technikáért, a szép tájakért, a jó színészekért, a tehetséges rendezőért. A japán film szerint az »üzlet« össze lehet kötni a művészettel. Illetve: a művészet jobb »üzlet«, mint a művészielenség. Nagyon a közönségsikere.

PONGRÁCZ ZSUZSA